

Červenec 2020

Počasí: Měsíc začal deštivým počasím, občas bouřky, teploty poměrně vysoké kolem 25°C. Proměnlivé počasí pokračovalo celou první dekádu, teploty se snížily na hodnoty pod 20°C. Ve druhé dekádě nárůst teplot nad 20°C, nadále proměnlivé počasí – občas polojasno, občas dešťové přeháňky, noční teploty těsně nad 10°C. Další oteplení sebou přineslo občasné bouřky a výraznější dešťové srážky, teploty stále kolísaly – občas těsně nad 20°C, občas až 26°C. V posledním červencovém týdnu nástup velmi teplého počasí s teplotami těsně pod 30°C, většinou jasno až polojasno.

Podle evidence úřadu městyse Machov bylo k 1. červenci 2020 hlášeno k trvalému pobytu celkem 1.080 obyvatel.

V průběhu července: - se narodil Jan Jakub Peška, Nížká Srbská 61.

4. 7. Významné životní jubileum – **80. narozeniny** – oslavila dne 4. července občanka Machova paní **Květoslava Gacíková** (čp. 100). Oslavenkyni byl zaměstnanci úřadu městyse předán dárkový balíček.

14. 7. Otevření hraničního přechodu v Machovské Lhotě pro automobily do 3,5 t

V úterý 14. července proběhla závěrečná kolaudační prohlídka rekonstruovaných krajských silnic III/303.15 a III/303.17 vedoucích od Mýta do Nížké Srbské a od Bezděkova přes Machov a Machovskou Lhotu až na polskou státní hranici. Zároveň k tomuto datu byl oficiálně zprůjezdněn hraniční přechod Machovská Lhota – Ostra Góra, jenž do této chvíle sloužil pouze jako turistický přechod pro pěší a cyklisty, také pro osobní automobily do tonáže 3,5 t. Podstatně se tak zkrátila cesta pro české turisty z Machova do centra národního parku Stolové hory (Karlów) a rovněž pro polské turisty mířící za krásami Policka a okolí.

21. 7. Významné životní jubileum – **95. narozeniny** – oslavila dne 21. července občanka Nížké Srbské paní **Marta Švejdarová** (čp. 36). Za městys byli oslavenkyni popřát matrikářka městyse Dagmar Krtíčková Heritesová a referent úřadu městyse Ing. Miroslav Kryl.

25. 7. Krásné životní jubileum – **50 let společného života – zlatou svatbu** - oslavili dne 25. července manželé **Vladimíra a Stanislav Lokvencovi** z Machova čp. 32. K tomuto výročí byli jubilantům jménem městyse popřát starosta Ing. Jiří Krtička, členka zastupitelstva Ing. Eva Skálová a referent úřadu městyse Ing. Miroslav Kryl.

Srpen 2020

Počasí: Srpen začal dvěma dny s extrémními teplotami kolem 30°C, následovaly dva dny s trvalým deštěm a ochlazením na hodnoty 15°C - 18°C, poté opět postupný růst teplot na hodnoty kolem 30°C s polojasným či jasným nebem, občas bouřka z tepla. Teprve po 18. srpnu se ráz počasí změnil – dostavily se dešťové přeháňky a teploty se mírně snížily – pohybovaly se kolem 22 – 26°C, výjimečně se ještě blížily ke 30°C. Po přechodu studené fronty 23. 8. se denní teploty pohybovaly v rozmezí 20°C až 25°C, noční teploty se začaly propadat k 10°C. Závěr měsíce ve znamení vydatných dešťových srážek, poklesu denních teplot pod 20°C a nočních občas i pod 10°C.

Podle evidence úřadu městyse Machov bylo k 1. srpnu 2020 hlášeno k trvalému pobytu celkem 1.081 obyvatel.

V průběhu srpna: - zemřel Jiří Podroužek (1940), Machovská Lhota 74
- zemřela Olga Červenková (1937), Nížká Srbská 54

5. 8. Významné životní jubileum – **85. narozeniny** – oslavil dne 5. srpna občan Nízké Srbské pan **Luboš Šebesta** (čp. 116). Gratulace zástupců městyse byla odložena na září, kdy slaví kulaté narozeniny i manželka oslavence.

13. 8. Výjimečné životní jubileum – **60 let společného života – diamantovou svatbu** - oslavili dne 13. srpna manželé **Marie a Gerhard Stephanovi** z Machovské Lhoty čp. 11. K tomuto výročí byli jubilantům jménem městyse popřát starosta Ing. Jiří Krtička, členka zastupitelstva Mgr. Dagmar Šolínová a matrikářka Dagmar Krtičková Heritesová.

20. 8. Významné životní jubileum – **80. narozeniny** – oslavil dne 20. srpna občan Machova pan **Petr Hofman** (čp. 45). Za městys byli oslavenci popřát starosta městyse Ing. Jiří Krtička a členka zastupitelstva Ing. Eva Skálová.

26. 8. Strom roku 2020

Organizace „Nadace partnerství“ pořádá již od roku 2002 celostátní anketu „Strom roku“. V letošním roce byla do soutěže nominována jabloň rostoucí již přes 70 let na zahrádce u restaurace „U Lidmanů“ v Machovské Lhotě. Z celkově 54 nominovaných stromů z celé republiky byla jabloň odbornou porotou vybrána mezi dvanáct finalistů, z nichž veřejnost

svým hlasováním rozhodne o celkovém vítězi. Na propagaci a podpůrných akcích ve prospěch jabloně se podílí ZŠ Machov, městys Machov, MAS Stolové hory, majitel penzionu „U Lidmanů“ pan Šturm, machovská organizace zahrádkářů, pan Jar. Lidman a další. Od začátku hlasování se jabloň pohybuje mezi trojicí nejúspěšnějších, vítěz bude vyhlášen 20. října v sídle „Nadace partnerství“ v Brně.

27. 8. Farmářské filmové léto v Bělém

Provozovatel Eko farmy Bílý dvůr v Bělém pan Ekrt uspořádal v prostorách svého penzionu „Farmářské filmové léto“. První akcí byl koncert kapely The RockSet (revivalová kapela legendárních Roxette) ve středu 26. srpna. V následujících třech dnech proběhlo na dvoře penzionu promítání českých filmů.

28. 8. Rekonstrukce kotelny v ZŠ a MŠ Machov

Koncem srpna byly zahájeny práce na rekonstrukci plynové kotelny ZŠ a MŠ Machov. Dodavatelem akce se na základě výběrového řízení stala firma VK INVESTING s.r.o. Jaroměř. Nejprve byla odstraněna stávající technologie kotelny (plynové kotle) a odstraněny stávající elektrorozvody. Následovalo zabetonování jámy, ve které kotle byly umístěny (byly pod úrovní podlah v přízemí), provedeny izolace a vybudováno nové odkanalizování kotelny. Rekonstrukce pak pokračovala montáží elektrorozvodů a montáží nové technologie plynového vytápění školy.

Na září byly naplánovány další postupné kroky rekonstrukce – dokončení montáže technologie, vyložkování komínů a instalace nových požárních dveří do kotelny.

29. 8. Posvícenské posezení v Bělem

Spolek „Bělská zvonička, z.s.“ uspořádal na poslední chvíli (před opětovným zavedením opatření proti pandemii koronaviru) v sobotu 29. 8. 2020 Posvícenské posezení u zvoničky v Bělem. V proměnlivém počasí se sešlo průběžně kolem 90 členů spolku, bělských občanů i náhodných návštěvníků akce. Někteří se pouze najedli a odešli, většina však akci využila k posezení a popovídání se sousedy spojeném s připraveným občerstvením.

Září 2020

Počasí: Měsíc září začal deštivým počasím s denní teplotou pod 15°C. Postupně v prvním i druhém zářijovém týdnu srážky ustaly a teploty se opět dostaly nad 20°C při polojasném počasí. Na konci druhého a ve třetím zářijovém týdnu pokračoval nárůst denních teplot až na letní hodnoty mezi 25°C a 28°C, většinou jasno či polojasno. Teplé letní počasí ukončil přechod studené fronty (bez deště) 17. 9., poté denní teploty klesly o více než 10 stupňů, i když obloha byla i nadále většinou polojasná. V poslední zářijové dekádě opět postupný nárůst denních teplot až k 25°C, ranní teploty se však již držely pod 10°C. V pátek 25.9. příchod velice chladného a deštivého počasí – celodenní déšť doprovázený denními teplotami v rozmezí 6°C až 12°C. Tento ráz počasí vydržel až do konce měsíce.

Podle evidence úřadu městyse Machov bylo k 1. září 2020 hlášeno k trvalému pobytu celkem 1.083 obyvatel.

V průběhu září: - zemřel Petr Hofman (1940), Machov čp. 45
- narodila se Kateřina Janečková, Machov čp. 201
- zemřel Pavel Valtera (1976), Machov 164
- narodil se Matyáš Karlec, Nízká Srbská 136.

1. 9. Zahájení nového školního roku v ZŠ a MŠ Machov

V úterý 1. září se po téměř půlročních prázdninách vrátili děti do místní základní a mateřské školy. Bohužel i v tomto školním roce se škola bude muset vypořádávat s probíhající pandemií Covid – 19.

Letos poprvé do školy vyrazilo třináct prvňáčků. Po celý rok je bude připravovat paní učitelka Mgr. Helena Martincová. Třídní učitelkou druháků bude paní učitelka Blanka Plná. Třetí a čtvrtou spojenou třídu povede paní učitelka Mgr. Dagmar Šolínová. Pátý ročník připraví paní učitelka Mgr. Gabriela Nawrat.

Ve školní družině bude nadále působit paní Bc. Jitka Hrubá, která si pro děti opět připravila zajímavý a bohatý program. V letošním roce bude mít k ruce také jednoho asistenta.

Na prvním stupni se bude vzdělávat 65 žáků, což je o 5 dětí více než v loňském školním roce. Také na druhém stupni se počet dětí navýšil, a to na 63. V šestém ročníku je devatenáct žáků, jejich třídní učitelkou je paní Mgr. Drahomíra Hejzmanová. V sedmém ročníku je sedmnáct žáků, jejich třídní je pan učitel Mgr. Adam Just. Bc. Petra Bornová Řehounková povede osmý ročník se čtrnácti žáky a již čtvrtým rokem připravuje svou devátou třídu se třinácti žáky pan Mgr. Jan Nawrat. Na škole bude působit také 5 asistentů pedagoga.

Do mateřské školy letos nastoupilo pod vedením paní učitelky Jany Cvikýřové a Jitky Vítkové 27 dětí. Pomáhat jim bude po celý rok školní asistent.

Do ročního plánu byla zařazena kromě pravidelné výuky i spousta dalších akcí – exkurze, besedy, výlety a projekty zaměřené na poznávání blízkého okolí, některé ve spolupráci s vedením polského „Národního parku Stolové hory“.

Největší změnou na začátku školního roku prochází plynová kotelna. Na místě již nevyhovující původní staré, vzniká nová kotelna včetně elektroinstalace. Dále zřizovatel školy – městys Machov – začal s realizací výměny nevyhovujícího osvětlení ve třídách a na chodbách školní budovy. V září se také započne rekonstrukce poslední místnosti ve čtvrtém patře staré budovy. Pro venkovní výuku bude zahájena přestavba dětského hřiště u tělocvičny, které

využívají zejména děti naší mateřské školy. Na podzim započne 1. fáze, která spočívá v terénních úpravách a na jaře pak bude pokračovat budování nové „Přírodní zahrady“.

8. 9. Významné životní jubileum – 95. narozeniny – oslavila dne 8. září občanka Machova paní **Hedwiga Bittnarová** (čp. 47). Za městyse byly oslavenkyni popřát členky zastupitelstva Ing. Eva Skálová a Mgr. Dagmar Šolínová.

11. 9. Návštěva delegace starostů z Jaroměřska

V pátek 11. září navštívila úřad městyse delegace starostů a místostarostů obcí sdružených v MAS Hustířanka na Jaroměřsku. Tato akce se konala na pozvání MAS Stolové hory, přičemž delegace navštívila v rámci výměny zkušeností nejprve obecní úřad ve Žďáru nad Metují, obecní úřad v Suchém Dole a nakonec úřad městyse v Machově. Ve všech třech obcích se svými kolegy z Jaroměřska diskutovali starostové – ve Žďáru n. M. pan Šubř, v Suchém Dole paní Klímová a v Machově pan Krtička a také zástupci MAS Stolové hory pan Rejchrt, slečna Soldánová a předseda pan Škop. Celá akce pak byla zakončena společným obědem v restauraci U Lidmanů v Machovské Lhotě.

12. 9. Závod horských kol Rallye Sudety 2020

Jednou z mála akcí, které nebyly zrušeny kvůli šíření nemoci Covid-19, byl tradiční maratonský závod horských kol v délce 113 km „Rallye Sudety“. Letos se závod jel také jako součást seriálu „Nova cup“. Závodníci opět projížděli částí městyse Machov, přičemž na náměstí byla zřízena občerstvovací stanice před náročným výjezdem na Bor. Účastníků závodu tentokrát bylo kvůli epidemiologické situaci i kvůli velké koncentraci odložených cyklistických závodů na podzim podstatně méně než v předchozích letech. V hlavní kategorii na 113 km startovalo 376 závodníků, do cíle z nich došlo 303. Na kratších tratích v délce 60 km a 33 km odstartovalo dalších 355 závodníků, z nichž závod dokončilo 330. Vítězem hlavní mužské kategorie se stal Michal Bubílek z Kross Bikeranch Team v čase 5:10:34, vítězkou hlavní ženské kategorie se stala Jana Pichlíková z téhož oddílu v čase 6:03:04.

13. 9. Slavnostní vítání občánků městyse Machov

V neděli 13. září 2020 se uskutečnilo tradiční přivítání nových občánků žijících se svými rodiči v městysu Machov. Obřadní síň městyse byla tentokrát zaměněna za hezké prostředí travnatého paloučku za úřadem městyse. Důvodem byla epidemiologická situace z důvodu šíření nemoci Covid-19, při které by účastníci slavnostního aktu v obřadní síni museli mít na obličejích ochranné roušky. Tomuto řešení naštěstí přálo krásné letní počasí. Obřad se uskutečnil na dvě etapy, kdy v deset hodin začalo přivítání první čtveřice občánků a od jedenácti hodin pokračovalo další čtveřicí. Členka zastupitelstva Mgr. Dagmar Šolínová společně s matrikářkou paní Dagmar Krtičkovou Heritesovou slavnostně přivítaly mezi občany Machova tyto malé občánky:

- Mariana Čecho z Nízké Srbské,	- Šimona Krtičku z Machova,
- Mikuláše Chvojku z Bělého,	- Elu Novák z Řeřišného,
- Jana Jakuba Pešku z Nízké Srbské,	- Antonína Hubku z Nízké Srbské,
- Anežku Knapikovou z Machova,	- Adélu Kubečkovou z Machovské Lhoty.

Ke slavnostní atmosféře obřadu přispěly svým vystoupením i děti z místní základní školy pod vedením učitelů Mgr. Pavla Kubečka a Mgr. Dagmar Šolínové.

22. 9. Rekonstrukce mostu v Nízké Srbské

V úterý 22. září začala rekonstrukce mostu v Nízké Srbské na místní komunikaci vedoucí směrem na Peterák. Důvodem této stavební akce bylo vyjádření statika, které označilo stav mostu jako havarijní. Smlouva o dílo byla uzavřena s firmou pana Dudka z Příbyslavi u Nového Města nad Metují.

V první fázi stavby proběhly bourací práce – byla vybourána mostovka a boční stěny stávajícího mostu. Tok potoka byl provizorně sveden do dvou trub, aby mohly být vybetonovány patky k novým bočním stěnám a následně betonovány stěny a nová mostovka. Pro přístup obyvatel v oblasti za mostem byla vybudována dřevěná lávka pro pěší. Obsluha pastvin na Peteráku a odvoz dřeva napadeného kůrovcem z oblasti byla zajištěna po náhradní místní komunikaci vedoucí od Prouzova statku na Peterák – tato cesta musela být nejprve upravena, aby byla sjízdná pro traktory.

29. 9. Nemoc Covid-19 v Machově

Zástupce Okresního krizového štábu informoval v úterý 22. září starostu městyse, že na základě testování byly potvrzeny v Machově první čtyři případy nákazy nemocí Covid-19 způsobené novým druhem koronaviru. O týden později se počet pozitivně testovaných zdvojnásobil – k 29. 9. bylo potvrzeno 8 případů. Zároveň byla nařízena karanténa pro pátý ročník zdejší základní školy z důvodu jednoho pozitivně testovaného žáka.

V posledním zářijovém týdnu se nákaza nemocí Covid-19 potvrdila také v Domově důchodců v Polici n. Met., kde byly pozitivně testováni jak klienti, tak i personál. Další plošné testování proběhlo i v Základní umělecké škole v Polici n. Met. po zjištění nákazy u některých žáků i učitelů. Kvůli tomu byla nařízena karanténa všem žákům ZUŠ – i cca 20 žákům z Machova – až do zjištění výsledků testování.

29. 9. Významné životní jubileum – 80. narozeniny – oslavila dne 29. září občanka Nízké Srbské paní **Mária Šebestová** (čp. 116). Za městys byli oslavenkyni popřát starosta městyse Ing. Jiří Krtička a místostarosta městyse Ivo Šulc. Dárky a květinu obdržela nejen oslavenkyně, ale i její manžel pan **Luboš Šebesta**, kterému zástupci obce pogratovali dodatečně k jeho **85. narozeninám**,

Říjen 2020

Počasí: Nejprve většinou polojasno, občas drobná přeháňka, teploty okolo 15°C. Druhá dekáda začala výrazným poklesem teplot (denní teploty do 10°C, noční do 5°C) a vydatnými dešťovými srážkami, které ustaly až v polovině měsíce. Nadále však pokračovalo velice chladné počasí, denní teploty nepřesáhly 10°C, noční padaly k bodu mrazu. Po 20. říjnu mírné oteplování, většinou polojasno, denní teploty se v některých dnech dostaly přes 15°C. V závěru měsíce deštivé počasí, výjimečně polojasno, denní teploty stále přes 10°C.

Podle evidence úřadu městyse Machov bylo k 1. říjnu 2020 hlášeno k trvalému pobytu celkem 1.085 obyvatel.

V průběhu října: - zemřel Ladislav Týfa (1964), Machov 130

3. 10. Volby do zastupitelstva Královéhradeckého kraje

Výsledky voleb v Královéhradeckém kraji:

Koalice ČSSD, Zelení	15 726	8,88
Demokratická strana zelených	1 727	0,97
Svoboda a př. demokracie (SPD)	9 657	5,45
Česká pirátská strana	25 513	14,41
Koalice KDU-ČSL, VPM, Nestran.	14 738	8,32
Koalice TOP 09, HDK, LES	13 891	7,84
ANO 2011	39 037	22,04
Komunistická str.Čech a Moravy	7 992	4,51
Volte Pr.Blok www.cibulka.net	327	0,18
Trikolóra hnutí občanů	5 478	3,09
Koalice ODS, STAN, VČ	41 668	23,53
ROZUMNÍ - Petr Hannig	1 295	0,73

Výsledky voleb do zastupitelstva Královéhradeckého kraje ve volebním okrsku Machov:

Celkový počet osob zapsaných do seznamu voličů 886

Počet vydaných obálek 370

Počet odevzdaných obálek 370

Počet platných hlasů 364

Volební číslo	Název strany	Počet hlasů	% odevzdaných hlasů
4	Spolu pro kraj (osobnosti, ČSSD..)	22	6,04%
5	Za práva zvířat	0	0,00%
16	SPD - Tomio Okamura	21	5,77%
19	Česká pirátská strana	53	14,56%
32	Koalice pro KH kraj (KDU-ČSL..)	35	9,62%
47	Spojenci pro KH kraj	16	4,40%
50	ANO 2011	77	21,15%
63	KSČM	6	1,65%
67	Volte Pravý Blok	2	0,55%
70	Trikolóra hnutí občanů	7	1,92%
73	ODS + STAN a VÝCHODOČEŠI	124	34,07%
82	ROZUMNÍ	1	0,27%

10. 10. Významné životní jubileum – **80. narozeniny** – oslavila dne 10. října občanka Machova paní **Jindřiška Sauerová** (čp. 6). Za městys byli oslavenkyni popřát starosta městyse Ing. Jiří Krtička a členka zastupitelstva Ing. Eva Skálová.

16. 10. Významné životní jubileum – **80. narozeniny** – oslavila dne 16. října občanka Machova paní **Bohuslava Dostálová** (čp. 118). Tradiční gratulace zástupců městyse se z důvodu opatření proti šíření koronaviru v ČR nemohla uskutečnit, oslavenkyni předala dárkový balíček a květiny její dcera – členka zastupitelstva Mgr. Dagmar Šolínová.

20. 10. Vyhlášení výsledků celostátní ankety „Strom roku 2020“

Titul **Strom roku 2020** získala jabloň u hostince u Lidmanů v Machovské Lhotě, **ovocný strom** dostal toto ocenění poprvé. Na druhém místě v ekologické anketě o nejsympatičtější dřevinu ČR skončily lípy v Hřebenech na Sokolovsku, třetí je dub Hugo z Lednice na Břeclavsku. V anketě hlasovalo více než 5800 lidí, kteří vybírali z finálových 12 stromů z devíti krajů. Pro vítězný strom jich hlasovalo téměř 2200, v pořadí druhým památným lípám dalo hlas zhruba 1000 lidí.

Strom do ankety přihlásila Místní akční skupina Stolové hory spolu s městysem Machov, místní školou, majitelem hospody U Lidmanů panem Šturmlem, místními zahrádkáři a s podporou syna původního majitele hostince u Lidmanů, který ji vlastnoručně vysadil po konci 2. světové války. "Jabloň po několika letech od vysazení neplodila, tak tatínkovi někdo z hostů poradil, že má málo železa. Tatínek nelenil a zakopal k jejím kořenům hřebíky. A opravdu pak začala plodit," uvedl Jaroslav Lidman.

Vítězný strom bude odborně ošetřen a bude reprezentovat Česko v mezinárodní anketě Evropský strom roku.

Nový Strom roku voní po štrúdlu *Autor: Nadace Partnerství*

Titul Strom roku míří letos do Machova uprostřed chráněné krajinné oblasti Broumovsko. Gratulujeme Jabloni u Lidmanů k zisku 2 191 hlasů a prvnímu místu. Poprvé v historii zvítězil ovocný strom...

Čeští i polští turisté, kteří se vydávají prozkoumat Stolové hory, populární Adršpach nebo se toulají Broumovskými stěnami, po léta vyhledávají hostinec U Lidmanů. Na příjemné zahrádce mohou odpočívat ve stínu košaté jabloně. Ta před rokem nezaplodila, letos je ale obsypaná sladce navinulými jablky. Vedle bohaté sklizně mohou ale v Machově slavit dvojnásob. Jejich Jabloň u Lidmanů vyhrála s velkým náskokem letošní anketu Strom roku. Částečně vykotlané tělo kroučící se odrůdy jabloně renety je za sedm dekad plné historie části Náchodska i prosycené hrdostí místních tradic.

Příběh jabloně pro narozeného syna

Hostinec v koutě česko-polského pohraničí funguje nepřetržitě už od poloviny 19. století. Své současné jméno nese hospoda po rodině Lidmanů, kteří si vyhlášený hostinec pronajali na sklonku druhé světové války. Toho roku se začal psát také příběh Stromu roku 2020. "V době, kdy jsem se narodil, tedy na podzim roku 1945, vysadil jabloň můj tatínek. Ta po několika letech od vysazení neplodila. Tatínkovi někdo z hostů poradil, že má málo železa. Ten nelenil a zakopal k jejím kořenům hřebíky. A opravdu pak začala plodit," vzpomíná u piva pod jabloní syn bývalého hostinského Jaroslav Lidman. "Strom je pro mě symbolem sousedského života, tradic a udržitelného rozvoje. Jablečný štrúdl z místního ovoce je důležitou součástí komunity a můžete si ho vychutnat s výhledem na hříčku přírody, která vykouzila jabloni dutý a křivý kmen s bohatou korunou," líčí Mirka Soldánová z MAS Stolové hory.

Jabloň u Lidmanů vyhrála s velkým náskokem titul o nejoblíbenější strom. Mezi staletými duby a tisíciletými tisy je v 19leté historii Stromu roku sice reneta z příhraničí nejmladší a nejspíše i nejmenší. Její prvenství ale opět ukazuje, že anketa Strom roku je hlavně o silných příbězích a hrdých komunitách, které je splétají.

JABLOŇ U LIDMANŮ STROM ROKU 2020

Křivý kmen, bohatá koruna i letos obsypaná jablky, štrúdl a nadšení místních vedly k úspěchu jabloně, rostoucí na zahrádce restaurace U Lidmanů v Machovské Lhotě. Jediný ovocný strom mezi lipami, duby či jilmy zvítězil v anketě Strom roku 2020 s jasnou převahou. Stará odrůda jabloně získala více než dvojnásobek hlasů oproti druhému stromu v pořadí. Nyní se těší na odborné ošetření a zraje nového roku bude bojovat o titul evropský.

Možná máte také na zahradě jabloň, do jejíž koruny jste jako děti rádi lezli a její jablíčka jste sbírali babičce na štrúdl nebo na dědův výběrný mošt. Ovocných stromů ve volné krajině ubývá, a tím mizí i přirozená potrava pro zvěř. Hrušně, jabloně i švestky se vytrácí i ze zahrad. Křížaly, kompoty, slivovice nebo mošt z lokálního ovoce začíná být nedostatkovým zbožím.

Každoročně se v Česku urodí přibližně 150 tisíc tun jablek, což pro náš trh nestačí a necháváme si dovážet jablka z celého světa.

Právě s myšlenkou na bohatou historii českého ovocnářství, soběstačnost a tmelení místní komunity vznikl nápad přihlásit do ankety Strom roku zakřivenou jabloň v těsné blízkosti restaurace

U Lidmanů. Možná jste už také tento vyhlášený hostinec pod stolovou horou Bor navštívili. Funguje od poloviny 19. století, kdy jej vlastnila rodina Šrámových. V lokále můžete vidět poškozený obraz Františka Josefa I., který je připomínkou na hozený půllitr původního majitele Šráma na podobiznu císaře po vyhlášení války. V roce 1950 koupili hostinec od Šrámových Lidmanovi.

Radost z provozu však trvala pouhé tři roky, pak jim byl režimem odebrán. Ačkoliv rodina Lidmanových hospodu dál vedla, fakticky ji zpět dostala až po revoluci. A potvrdilo se, že jablko nepadá daleko od stromu. Hostinec po své tetě převzal Jaroslav, o němž místní nemluví jinak než jako o Jarkovi. Příjemná atmosféra, kterou zde vytvářel společně se svou ženou Maruškou, nalákala do malebné Machovské Lhoty mnoho místních i turistů. Před šesti lety převzal restauraci a penzion Petr Šturm, který na ně skvěle navázal.

Přenesme se ale už do května letošního roku, kdy se v kanceláři Místní akční skupiny (MAS) Stolové hory zrodil nápad nominovat jablko do ankety Strom roku. Slunce vyběželo k posezení s přáteli u piva v oblíbeném lokále po pochmurném jaru spojeném s dlouhým odloučením. V tu dobu si ale nikdo ani ve snu nedokázal představit, co nás čeká. A všechno mohlo být úplně jinak. Telefon v kanceláři MAS netrpělivě zvonil. Nikdo ho ale nebral, protože kontakt uvedený u nominace jabloně si vybíral dovolenou kvůli učení na lesnické státnice. Nakonec se však zastupci brněnské Nadace Partnerství do příhraničního regionu pod stolovými horami přece jen dovolali, a to se zprávou, že odborná porota vybrala jablko do finálové dvanáctky. O několik týdnů později, 17. června, proběhlo slavnostní focení, kterého se zúčastnilo tolik lidí, že se málem pod širokou korunu staré odrůdy renety nevešli. Na slavnost dorazily děti z machovské školy a hudbou k pohodové atmosféře přispěly místní Zpívanky v čele s panem Lidmanem. Právě on byl tím, kdo z černého sáčku vylosoval číslo 8, s nímž jablko bojovalo o přízeň. Po štrůdlu se doslova zaprášilo a nezbylo než čekat do 20. července, kdy oficiálně začalo hlasování. Nenápadná cedulka umístěná na kmeni, prosba o zaslání hlasu místo obvyklé denní nabídky a pár vizitek. Klid před bouří U Lidmanů nenavědčoval tomu, že by se chystalo něco výjimečného. Mezi místními, ubytovanými v penzionu a turisty českými i polskými se však o jabloni začalo mluvit víc a víc. Mnozí teprve až poté ocenili krásu této obyčej-

né jabloně, o které zlí jazykové tvrdí, že mají na zahradě stromy hezčí, košatější, s chutnějšími jablky.

O to překvapivější je příběh, který má tento strom za sebou. Původně v místě stály jabloně čtyři. Když poslední z nich začala chřadnout, narouboval ji tatínek Jarky Lidmana na nově zasazený stromek a tím jablono zachoval pro další generace. Stalo se tak na podzim roku, kdy se malý Jarka narodil. O několik let později však jablono přestala plodit. Jarka Lidman si vzpomněl, že jeho tatínkovi někdo ze štamgastů poradil, že to bude nedostatkem železa, a proto ke kořenům zakopal hřebíky. A světe, div se, koruna byla opět obilná jablky. Misto, kde jablono roste, začalo sloužit jako zahrádka pro hosty restaurace až daleko později. I tak byla tichým svědkem mnoha oslav a spousty historek z celého regionu, které jen vylechla a nepověděla dále. Pod ní si také vyměnili slib a první polibek mnoho novomanželů. A nejinak tomu bylo i letos v létě, kdy mnozí svatebčané poslali DMS, aby jablono v anketě podpořili.

Souboj o celorepublikový titul se naplno rozpoutal až v září. A místní – ať už se jednalo o děti ze základní školy, jejich rodiče i učitele, zahrádkáře, všechny spřízněné s restaurací nebo s obecním úřadem, se do hlasování pustili s vervou. Jablono imaginárně objela celý region. Její propagace probíhala na ekofarmě v Bělem, na Dnu otevřených dveří v ZD Ostaš a desítky napečených štrůdlů byly rozdány v Polici nad Metují v rámci akce Soudská, která probíhala pod taktovkou Police Symphony Orchestra. V této době také děti kreslily obrázky s jablonovou tematikou. Nakonec se jich sešlo přes sedm desítek a kreativita dětí byla opět bezmezná. Od štrůdlů přes detail červíka v jablku až po dokonale překreslený strom s typickým modrým posezením U Lidmanů. Navíc machovské děti vyrobily dvoumetrový obraz, který jablono zachycoval v průběhu všech ročních období. Mezitím pan starosta z Machova poskytl ořechy ze své zahrady, pan Lidman jich tři kila vyloupal a mnozí z vás je ochutnali ve štrůdlech, které pekli studenti. Jak stoupala hlasova-

SIDEKICK

SHOZ PRÁDLA

ŠIKOVNÝ POMOČNÍK
DO MODERNÍ DOMÁCNOSTI

UŽ ŽÁDNÉ NAMÁHAVÉ
NOŠENÍ ŠPINAVÉHO PRÁDLA!

Výrobce a dodavatelem
shozů SIDEKICK je firma

Bazény Machov s.r.o.
Nizká Srbská 101
549 31 Machov
E-mail: info@bazenymachov.cz
Mobil: **+420 736 158 132**

výroba / montáž / servis

www.bazenymachov.cz/sidekick

cí herečka, tak docházelo postupně k omezování akcí kvůli zhoršující se epidemiologické situaci. Putovní výstava fotografií všech stromů nominovaných do aktuálního ročníku soutěže i přesto dorazila z Lednice, kde o titul neúnavně bojoval dub Hugo, do Stolových hor. Fotografie byly představeny v rámci Zahradkářské výstavy v Polici nad Metují a v sále restaurace U Lidmanů.

Blížil se poslední týden hlasování, který už probíhal tajně, aby vyhlášení bylo překvapením pro všechny. Cena jednoho hlasu byla třicet korun a velká část těchto vybraných peněz bude poskytnuta Nadaci Partnerství na nové výsadby dřevin či ošetření těch

stávajících. Mnozí si lámali hlavu, jak jablono v tomto nelehkém období ještě více podpořit. A tak doslova přes víkend vznikla písnička Jabluňka machovská, již nazpívalo místní uskupení folkových zpěvaček DAMTRIO. Ohlas vzbudila obrovský. Kolik lidí na základě této výzvy poslalo svůj hlas? Tato nejistota vyburcovala kancelář MAS Stolové hory k Tour de štrůdl. Náměstí v Náchodě, Hronové a Polici nad Metují tak znovu obsadila jablono. Snědly se stovky štrůdlů a vypily litry teplého moštu (neboť byla opravdu zima). A v Polici se dokonce zpívalo, protože narychlo vznikla písnička zazněla i v místním rozhlasu. Atmosféra byla do neděle 11. října strhující. A čekání do 20. října, kdy měly být

zveřejněny výsledky, nekonečné. V tu dobu přišla pro zkrácení muk všech netrpělivců vhod informace o upřesnění odrůdy stromu. Až se dle dochovaných spisů mělo jednat o koženou renetu zimní, odborníci strom určili za renetu blenheimskou.

Veškeré plány slavnostního vyhlášení nebo plné hospody všech, kteří jablono v soutěži žili, však vzaly z pochopitelných důvodů za své. Zveřejnění vítěze se tak přeneslo do internetového prostoru a krátkého desetiminutového videa. Pět lidí čekalo v podvečer 20. října na výsledky přímo v Machově a s několika dalšími sdíleli dojmy přes webové kamery. A přesně v 18:10 propuka obrovská radost. Jablono z Machova zvítězilo v anketě Strom roku 2020! Bez objímání, velkých oslav, zato s nesmírnou vděčností, že se místní komunita spojila kvůli jednomu stromu.

Po velkém mediálním zájmu nyní jablono čeká odborné ošetření, které si strom zaslouží a které aktuálně potřebuje. Mezitím se z jablíček, která postupně zrají, bude v zimě péct štrůdlů a v únoru se pak nejen jablono, ale spolu s ní i celý region chystá na evropské kolo soutěže. Uvidíme, zda jablono naváže na loňské vítězství Chudobínské borovice a titul Evropský strom roku podruhé za sebou poputuje do Česka. Tentokrát do Stolových hor, do Machova, necelý kilometr od polských hranic.

21. 10. Významné životní jubileum – **80. narozeniny** – oslavila dne 21. října občanka Nízké Srbské paní **Marie Mrázková** (čp. 87). Tradiční gratulace zástupců městyse se z důvodu opatření proti šíření nemoci Covid-19 v ČR nemohla uskutečnit a gratulace zástupců městyse byla odložena na pozdější dobu.

30. 10. Stavební úpravy obecního hřbitova v Machově

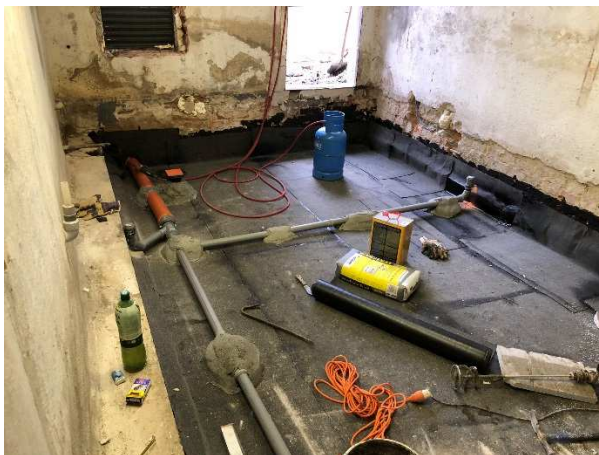
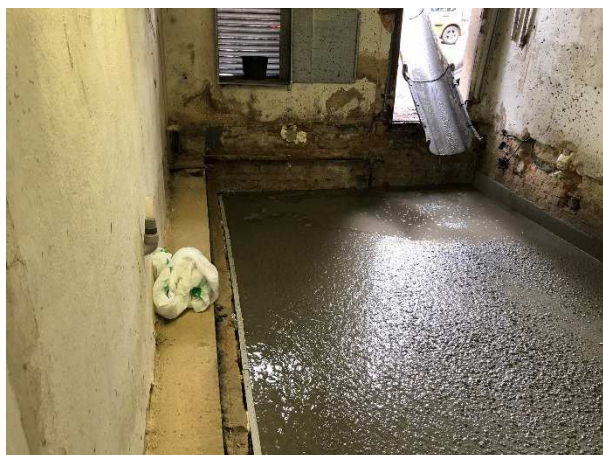
V posledním říjnovém týdnu proběhla část prací v rámci projektu „Stavební úpravy obecního hřbitova Machov“. Nejprve firma ELPOL Police n. Met. provedla výkopové práce a položení elektrických kabelů pro vnitřní osvětlení hřbitova, následně byly výkopy zahrnuty zeminou a nad terénem zůstaly připravené kabely pro zapojení světel na čtyřech stožárech. V dalších dnech pak pracovníci firmy ÁLMA Linné z Hradce Králové provedli dendrologické zásahy do korun historických lip a jedna lípa byla pokácena. Ořezané větve byly naštěpkovány a kmen poražené lípy byl pracovníky městyse zpracován na palivo.

31. 10. Rekonstrukce kotelny ZŠ a MŠ Machov

Koncem měsíce října byla dodavatelem VK INVESTING s.r.o. Jaroměř dokončena investiční akce „Rekonstrukce kotelny ZŠ Machov“. V říjnu byla dokončena montáž technologie plynové kotelny, došlo k vyvložkování komínů a osazení nových protipožárních dveří. Podlahy byly opatřeny novým nátěrem a na závěr byl i opraven povrch dvora před kotelnou, který byl částečně poškozen při napojování odpadu z kotelny. Hodnota celé akce přesáhla 2 miliony Kč, podstatná část výdajů ve výši 1,7 mil. Kč byla financována z dotace Ministerstva financí ČR.

31. 10. Nemoc Covid-19 v Machově

Ke konci října vykazovaly statistiky v městysu Machov 22 osob s prokázanou nákazou nemoci Covid-19. Základní škola byla stále uzavřena, v provozu byla pouze mateřská škola. Restaurace v obci byly v souladu s vládními nařízeními zavřené.

Listopad 2020

Počasí: Listopad začal deštivým, ale stále poměrně teplým počasím, kdy denní teploty dosahovaly až 15°C a noční se držely kolem 10°C. Po 4. listopadu ustaly srážky a začalo se ochlazovat – denní teploty se pohybovaly pod 10°C a ranní kolem bodu mrazu či těsně nad nulou, časté ranní mlhy. Po polovině měsíce přechodné mírné oteplení s denními teplotami kolem 12°C, stále většinou nízká oblačnost, občas polojasno. S nástupem poslední listopadové dekády se citelně ochladilo, ranní teploty klesly na hodnoty kolem -3°C, denní mezi nulou a 5°C, většinou polojasno. V samotném závěru měsíce již celodenně teploty pod bodem mrazu a slabá sněhová pokrývka do 2 cm.

Podle evidence úřadu městyse Machov bylo k 1. listopadu 2020 hlášeno k trvalému pobytu celkem 1.086 obyvatel.

V průběhu listopadu: - zemřel Pavel Sauer (1950), Machovská Lhota 71

- narodila se Josefína Ševců, Nízká Srbská 28

- zemřel Tomáš Šandor (2004), Bělý 30

- zemřel Oldřich Ševců (1946), Machov 146

16. 11. Významné životní jubileum – **85. narozeniny** – oslavila dne 16. listopadu občanka Nízké Srbské paní **Květuška Vítková** (čp. 59). Za městys byli oslavenkyni popřát starosta městyse Ing. Jiří Krtička a místostarosta Ivo Šulc.

18. 11. Významné životní jubileum – **80. narozeniny** – oslavil dne 18. listopadu občan Machova pan **Josef Tůma** (čp. 6). Za městyse byli oslavenci popřát starosta městyse Ing. Jiří Krtička a členka zastupitelstva Ing. Eva Skálová.

19. 11. Výjimečné životní jubileum – **50 let společného života – zlatou svatbu** - oslavili dne 19. listopadu manželé **Blanka a Josef Ducháčovi** z Machova čp. 154. Gratulace musela být z důvodu nepříznivé epidemiologické situace odložena.

21. 11. Výjimečné životní jubileum – **50 let společného života – zlatou svatbu** - oslavili dne 21. listopadu manželé **Věra a Josef Rotterovi** z Nízké Srbské čp. 9. K tomuto výročí byli jubilantům jménem městyse popřát starosta Ing. Jiří Krtička a místostarosta Ivo Šulc.

Zapomenuté masopustní a Velikonoční obyčeje z Policka

Vánoce a Velikonoce patří k nejvýznamnějším křesťanským svátkům. Jsou to však zároveň svátky spojené s různými projevy lidové zbožnosti a roztočivými pověrečnými obyčejí, jejichž původ lze mnohdy vystopovat až do pohanských dob. Různé zvyky se však nevázaly pouze k těmto svátkům, ale i k období mezi nimi, tedy k masopustu a období čtyřicetidenního půstu, jenž předcházel Velikonocům.

Zprávy kronikářů ukazují, že podhorské Policko a Machovsko byly oblastmi, kde se starým pověrám a zvykům dařilo velmi dlouho. Řadu z nich se podařilo vymýtit až v době osvicenství, některé zde však přetrvávaly mnohem déle. Pověřivost a „zaostalost“ zdejšího lidu se upřímně podíval ještě Josef Čech, který v roce 1799 nastoupil na místo učitele v Bezděkově, kde žil až do roku 1849. Řada pověrečných praktik pak přežila až do konce 19. století. Tehdy je ještě stihli zaznamenat místní kronikáři, především Josef

Brandejs z Police, nebo Pavel Weissar z Bělého, i další národopisní pracovníci.

Řada obyčejů a lidových zvyklostí se vázala k masopustnímu období, které předcházelo čtyřicetidennímu půstu před Velikonocemi. Byla to proto doba nevázaných oslav, svateb a hodování, která vyvrcholila v posledních třech dnech před zahájením půstu. Na Policku byly tyto tři dny nazývány Ostatky. Na venkově byly Ostatky spojeny především s průvodem maskar, jak to dokládá kronika Pavla Weissara z Bělého: *O Ostatcích chodily*

po vsi maskary. To se všelijak přestrojili mládenci a navštěvovali chalupy, a kde bylo co dobrého k jídlu a pití, to se prostě stalo jejich obětí; a naše mluvy se nezlomily. Každý žert se sousedsky přijal. O masopustním úterý byly čeledi také rozdávány koblihy a smažené těstové šišky. S obdobím masopustu byly na Policku spojeny též některé pranostky: Jsou-li v masopustě dlouhý rampouchy, je úrodný rok na mouchy a je dlouhý len. Masopustní veselí nebylo ale pouze doménou venkova. Zvláště v poslední čtvrtině 19. století se staly populární různé bály a hospodské zábavy: Po bálech býval Ostatek a to se v Bělém tancovalo po tři dny. Staří, mladí, jak komu to vyšlo. No, a po ostatkovém úterý se ve středu popeleční šlo ráno do kostela. Bujarých zábav v hostincích se mnohdy účastnily i děti. Například v roce 1889 bylo vedeno trestní řízení s rodiči a hospodským v příčině toho, že děti školní v masopustním úterý přítomni byli tance v hospodě Antonína Plachty.

Masopust dnes již není záležitostí každé obce, přesto se jeho tradice na Policku a Broumovsku podařilo zachovat do dnešních dnů. Zasluhu na tom mají především milovníci tradic z řad občanů. Na Policku, ale i v širém jeho okolí, je známý „Vostatkové maskární průvod“ v Machovské Lhotě, o jehož obnovení se před 16 lety zasloužil Petr Zima. Masopustní průvod se koná vždy o masopustním úterý (příští se uskuteční 16. 2. 2021) a účastní se ho okolo sta masek a další stovky lidí z řad veřejnosti. Průvod putuje od mostku v Řeřišném, skrz Machovskou Lhotu, přes polské hranice až

do Nouzína. I proto mu přezdívají „jedinej mezinárodní“, žádný jiný český masopust nepřekračuje hranice naší země. Rej masek doprovází na povelu živá hudba, z vozu se prodávají „túze dobrý“ jitrnice a k máni jsou i koblihy z Kvčerovské pekárny. Průvod obvykle zastavuje i u pohostinných občanů, kteří si pro účastníky připravili tradiční pohostění. Průvod končí v hostinci U Lidmanů, kde probíhá bujará zábava až do pozdních nočních hodin. Na závěr tanečnický probíhá tradiční pochování basy.

Na Broumovsku udržují tradici manželé Francovi z Božanova. Tradiční božanovský masopust se koná obvykle v sobotu před, nebo po masopustním úterý. Začíná dopoledne před místní hospodou, kde na dvorku za zvuku staročeských písniček kapely Klápeto probíhá tradiční venkovská zabíjačka. K ochutnání jsou zabíjačkové speciality i masopustní kobližky. Následně se účastníci vydávají v maskách průvodem vesnicí a cestou se zastavují u stánovišť místních obyvatel, kde se občerstvují. V žádném masopustním průvodu nesmí chybět medvěď, komíník, kůň a babka kořenářka, jinak se mezi maskám nekladou. I božanovský průvod z povozu doprovází živá hudba. Masopust je v podvečer zakončen v obecním domě masopustní zábavou a tradičním pohřbením basy. Příští masopust se uskuteční v Božanově 13. 2. 2021.

Období čtyřicetidenního půstu, které následovalo po masopustu, bylo na Policku v 18. století spojeno s několika již dávno zapomenutými obyčejí. K nejzajímavějším patřili takzvaní mrškači a křížovníci. Jak zaznamenal polický koželuh Jan Lege: *Skrze celý postní čas byli tak zvaní křížovníci. Ve špitále ležely kříže a planty, též přes blavu plátno, by ten, kdo by chtěl kající skutek vykonat s pozdní nebyl, takový šel, dal 2 groše a vzal si plantu na kříž na rameno a táhli obyčejně na Wostaš, někdy také jen na kopec k su. Václavu a pak táhli kříž až na náměstí k P. Marii a zas do špitálu a tam zase vše odvedli. Tež se vynacházeli taci, jenž se disciplinou [důtkami] mrskali, zakrytý obličej, záda, nohy a tak zkrvácenou disciplinou někdy nějaké holce přes bílý fěrtoch hvězdiček krvavých nadělali.*

Na Velký pátek pak byly během procesí k poutní kapli sv. Kříže na Ostaši provozovány pašijové hry. Informuje nás o nich kronikář Josef Brandejs: *Na Velký pátek zařizovali smutný průvod – křížovou cestu, představující z farního chrámu polickéhoho na Ostaš. V čele šel praporečník v černé haleně, nesl černý praporek, na němž vyobrazeno bylo utrpení Páně, za ním knížel muž představující Krista s těžkým křížem, provázen jsa 4 muži. Za tímto šlo 10 nosičů, kteří Kristu pomáhali, když zemřel byl, nésti kříž. Po nich následovalo 12 mrškačů v bílých halenách, kteří střídavě Krista mrskali. Přisedle na boru, představovali umučení Páně. Lid měl velké účasť na tomto divadle, které po mnohá léta se provozovalo. Tyto projevy*

Machovská Lhota

Machovská Lhota

Božanov

exaltované lidové zbožnosti nakonec narazily na odpor samotné církve, která se je pokusila dvakrát bez valného úspěchu zakázat. Hnutí křížovníků a mrskačů se tak podařilo vymístit až po vydání císařského dekretu v roce 1783.

Rada velikonočních zvyků a tradic nicméně přetrvávala až do konce 19. století. O Květné neděli probíhala v Polici divčí koleda – tak zvané litování. Podle Brandejsova svědectví *„dívčata, majíce v ruce nesoucí okrášlený malý smrčkový stromček, větvíčky spojené dokola svázané a malovanými vejci jen vřídunkami a mašličkami okrášlené, chodíce od domu k domu a zpívajíce přiměřeně k tomu postnímu času písně o Bolesně P. Marii neb o umučení Krista Pána. V Bělém a Machově chodily děti obojího pohlaví na koledu až na Zelený čtvrtek. V Bělém se chodilo dynovat s klapáčkami a řehtačkami: Na Zelený čtvrtek už od prvního ranního rozbřesku bylo s koledníky rušno. Tašky a uzlíky bývají plné perníkových výrobků a vajec. Na Zelený čtvrtek bylo mimo to zvykem pomodlit se před východem slunce k zelenému stromu, popřípadě obětovat pár holubů, jejichž křví se pokropily tří hrsti pšenice. Novým koštětem se také mýsl vymést dům a smetl spálit. Bylo též třeba posvěceným klokočovým proutkem šlehat po podlaze, peřinách a volat: Ven hosti – bez kosti. Ochrana před mnohými nemocemi a ústknutím mělo zajistit snědění Jidáše s medem. Ze stejného důvodu se dával koušek chleba s medem dobytku.“*

Na Velký pátek a Bílou sobotu bylo nahrazeno zvonění zvonů zvuky dřevěných řehtaček a klapáček. Velký pátek byl na pověry nejbohatší. V Petrovích se ještě před východem slunce vyvěšovaly peřiny, aby se do nich nedaly moli. Dobytěk se umýval vodou ze tří studní, aby jej mouchy neštípaly. Již od rána bylo také nutné opláchnout stůl, lavičky a okna, přičemž splašky se daly dobytku. V Bezděkově se věřilo, že se tlučením cepu na poli vyženou z pole krtci a hraboši. Jinde věřili, že pole a louky před krtčí ochrání osikové hůlky uříznuté před východem slunce a strčené do krtin. Mlynáři na Policku na Velký pátek řezali před zakokrháním kohouta tři lipové proutky a přibíjeli každý třemi hřebíčky ke hřídeli mlýnského kola – mělo jim to pro následující rok zajistit dostatek mletí. Věřilo se též, že kdo se před vyjitím slunce třikrát v plynoucí vodě potopí, bude v tom roce chráněn před nemocí. Na Velký pátek se také obracela máselnice proti východu, aby nikdo nemohl kazit tlučení másla

čárami. Kdo chtěl naopak čarovat, ten si sháněl věci potřebné k magickým úkonům právě v tento den.

V noci z Velkého pátku na Bílou sobotu běhali lidé v košili po zahradách a ovazovali stromy povíslím, aby se květ zachoval a stromy měly ovoce. O Bílé sobotě se v sadech po návratu zvonů zvonilo na klíče, neboť se věřilo, že kam je zvonění slyšet, tam se ovocí zadaří. Podobně se tu a tam potřásaly stromky, aby nesly ovoce. Obvyklé bylo také kropení stavení, chlévů a zahrady svěcenou vodou pomocí svazku kočiček. Zvláštní ochranná moc byla připisována uhlíku z Jidáše, či opálenému dřevu, na němž byly spáleny zbytky svěcených olejů. Tyto uhlíky se zastrkovaly za trámy, aby neuhodilo a nehořelo, popřípadě do pole, aby byla úroda.

Božímú hodou se na Policku říkalo také Velká neděle. Na Velkou neděli velikonoční zde bylo zvykem vůbec nevařit maso, aby dobytek dobře prospíval. Vejce snesená na Zelený čtvrtek a ráno na Boží hod svěcené se pak házelo přes střechu obytného stavení a zahrabalo se na místě, kam padlo. Mělo to ochránit stavení před udeřením blesku. Drůbež i dobytek se tento den dával svěcený mazanec, aby se doma držel a dával užitek. O Velké neděli se společně jedla svěcená

vejce. Věřilo se, že jestliže někdo zabloudí a vzpomene si na toho, s nímž vejce o Velikonocích jedl, nalezne cestu. Skořápky z těchto vajec se zakopávaly pod strom, aby dobře nesly ovoce. O Velké neděli hospodáři také obcházelí pole, jedli přitom mazanec a úmyslně drobili. Čím více drobili, tím větší úroda měla být.

O Velkonočním pondělí přišla ke slovu koleda, zvaná na Policku pomlázka, či dynování. V dobách kronikáře Brandejse (1890) se jednalo o záležitost chlapců, kteří *chodí majíce upletenou z proutů dynovačku a chodí od domu k domu s ní šlehat děvčata neb s ní točt a přitom zpívají písně rozličné, velikonoční a jarní době přiměřené.* Původně tomu tak nebylo – na velikonoční pomlázku chodili i dospělí. Dokládá to případ z roku 1793, kdy stáli zákazníci hostince U Zeleného stromu v Polici přišli s pomlázkou na již odrostlou dceru hostinského.

Z těchto všech velikonočních obyčejů přežily do současnosti jen nemnohé: litování o Květné neděli ve formě divčí koledy, v Machově se udržel zvyk dětské koledy na Zelený čtvrtek, a pak samozřejmě pomlázka o Velikonočním pondělí. Z ostatních pověrečných praktik dosud přežívá ta nejstarší – malování a jedení vajíček. Tedy zvyk, který můžeme ar-

cheologicky doložit již v dobách Velké Moravy.

Divčí koleda je zvyk, který v České republice dnes není moc znám a setkáváme se s ním především v našem Broumovském výběžku a také na Orlicku a v Podorlicku. Podoba divčí koledy se v průběhu historie příliš nezměnila. Na Policku děvčata chodí na koledu obvykle na Květnou neděli, tedy týden před Velikonocemi. V ranních hodinách se s litem v ruce (smrkovou či jalovcovou větvíčkou s mašlemi) vydávají po svých příbuzných, známých a sousedech, zpívají tradiční popěvek („Lito, lito nesu, až se celá třesu. Ráno jsem nic nesnídala, protože jsem pospíchala, abych něco dostala.“) a koledují. Chlapci bývají vyšleháni, resp. pošimráni litem, děvčata dostávají různé sladkosti. Není neobvyklá ani koleda dospělých žen, které bývají pozvány na drobné pohostění a kapku alkoholu. Taková koleda má podobu krátkých návštěv. V některých obcích na Broumovsku neprobíhá divčí koleda o Květné neděli, ale na Zelený čtvrtek (např. Pěkov či Machov). Na některých místech děvčata již místo tradičního litu mají vajíčko či stejně jako chlapci pomlázku.

Jan Tůma, Muzeum Náchodsko
a Nikola Plná, IC Police

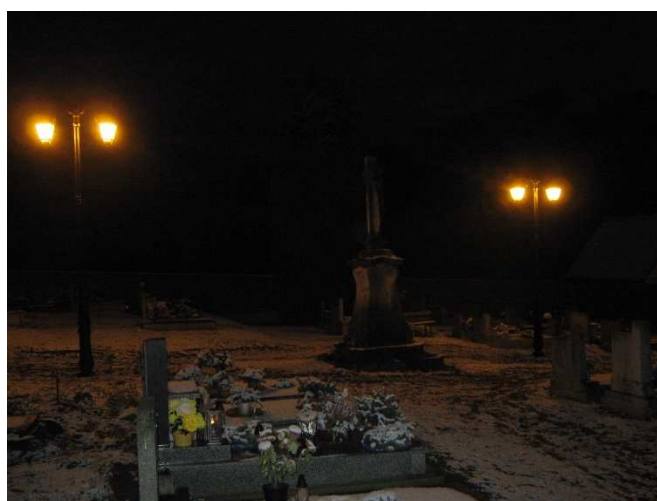
foto: Štěpán Horák a Karel Franc

Machovská Lhota

30. 11. Stavební úpravy obecního hřbitova v Machově

V závěru měsíce listopadu provedla firma ELPOL Police nad Metují montáž čtyř stožárů a svítidel na obecním (katolickém) hřbitově v Machově. Instalace vnitřního osvětlení hřbitova proběhla jako součást akce „Stavební úpravy obecního hřbitova v Machově“, která kromě osvětlení zahrnuje i dendrologické úpravy stromořadí před hřbitovem a stavební práce spočívající zejména ve vybudování kolumbária, chodníků uvnitř hřbitova, opravě hřbitovních zdí a vybudování zpevněné příjezdové komunikace a zpevněné parkovací plochy před hřbitovem. Na financování akce se podílí Královéhradecký kraj v rámci dotačního titulu Program obnovy venkova.

30. 11. Rozsvícení vánočních stromů v Machově

Na první adventní neděli byly i v letošním roce rozsvíceny v obci vánoční stromy, tentokrát však v důsledku protiepidemiologických opatření proti šíření nemoci Covid-19 bez široké účasti veřejnosti a bez doprovodného zpívání koled či tradičního občerstvení. Strom byl rozsvícen členy SDH Machovská Lhota vedle autobusových garáží ve Lhotě, dále členové SDH Nízká Srbská instalovali vánoční stromek na střechě hasičské zbrojnice v Nízké Srbské a nakonec i žáci a učitelé ZŠ a MŠ Machov instalovali a ozdobili dva stromečky před budovou školy.

Prosinec 2020

Počasí: V prvních třech prosincových dnech bylo polojasno s denními teplotami kolem bodu mrazu, ranní teploty se pohybovaly kolem -3°C . Od pátku 4. 12. se postupně začalo oteplovat až na nedělní rekordní denní teploty kolem 13°C při polojasné či téměř jasné obloze, rovněž noční a ranní teploty vysoko nad nulou. Následovalo postupné ochlazení a v období mezi 8. a 21. prosincem se denní i noční teploty pohybovaly v rozmezí od 1°C do 4°C , většinou zataženo beze srážek. V rozmezí 22. – 24. 12. přechod teplé fronty s nárůstem denních teplot až na 10°C , zároveň četné dešťové přeháňky. Od 25. 12. pokles denních teplot na hodnoty kolem bodu mrazu, noční teploty -2°C až -4°C , mezi svátky silný vítr a sněhové přeháňky. V posledních dnech roku 2020 bylo polojasno až skoro jasno, denní teploty do 3°C , noční do -3°C .

Podle evidence úřadu městyse Machov bylo k 1. prosinci 2020 hlášeno k trvalému pobytu celkem 1.083 obyvatel.

V průběhu prosince: - zemřel Jiří Peška (1950), Nížká Srbská 61

5. 12. Mikulášská nadílka

Letošní epidemiologická situace v důsledku šíření nemoci Covid-19 neumožnila návštěvu Mikuláše, anděla a čerta v jednotlivých domácnostech v Machově. Nezávislé sdružení občanů „Přátelé Na Městečku“ proto zorganizovalo pro zájemce předávání mikulášské nadílky dětem v Machově na náměstí u vánočního stromčku před školou.

Možnosti netradiční mikulášské nadílky na náměstí využilo 11 místních rodin a tři přespolní rodiny.

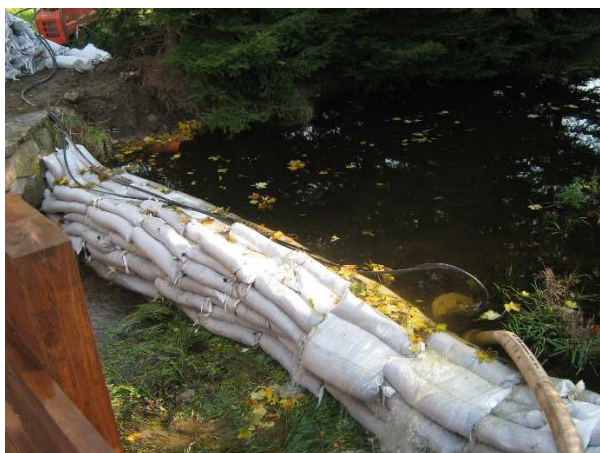
Mikulášskou nadílku v Nízké Srbské letos tradičně organizoval „Spolek Nízkosrbský baroni“, a to za přísných protiepidemiologických opatření. Mikuláš, anděl a čert letos navštívili 10 rodin s malými dětmi.

6. 12. Pan Jiří Šolc za finanční podpory Správy CHKO Broumovsko započal na katastru obce s budováním tří přírodních tůní na podporu života drobných obojživelníků a dalších živočichů. Na fotografii jedna z budovaných tůní u potoka tekoucího od Dolečka k „Berance“.

10. 12. Rekonstrukce mostu v Nízké Srbské

Téměř tři měsíce trvající práce na zbourání původního mostu na místní komunikaci v Nízké Srbské (na Peterák) a vybudování nového bylo završeno vybetonováním bočních stěn a mostovky a následně překrytím mostovky jednou vrstvou asfaltu. Dokončovací práce budou v závislosti na počasí probíhat v průběhu zimních měsíců. Zbývá ještě osadit nové zábradlí na most, odstranit bednění mostovky, odstranit provizorní obtok mostu včetně hráze před mostem a nakonec odstranit náhradní dřevěnou lávku. Vedení obce rozhodlo, že lávka bude použita na přemostění potoka v Machovské Lhotě vedle brodu vedoucího k posledním stavením v Machovské Lhotě na hranici s Polskem.

17. 12. Významné životní jubileum – **80. narozeniny** – oslavila dne 17. prosince občanka Bělého paní **Milada Jehličková** (čp. 90). Za městys byl oslavenkyni popřát člen zastupitelstva městyse pan Jan Gross.

31. 12. Nemoc COVID-19 v Machově

Dle průběžných statistických údajů poskytovaných Ministerstvem zdravotnictví ČR byla situace ohledně nemoci COVID-19 v Machově k 31. 12. 2020 následující:

- počet aktuálně nemocných Covid-19 v Machově: 11
- kumulativní počet nemocných v Machově za r. 2020: 110
- kumulativní počet hospitalizovaných za r. 2020: 8
- kumulativní počet zemřelých na Covid-19 v Machově: 3.

31. 12. Silvestrovské oslavy v Machově byly v letošním roce poměrně klidné z důvodu platného zákazu vycházení kvůli zamezení šíření nemoci Covid-19 v době od 21.00 hod. do 6.00 hod.